

Mijn weekblad

Redacteur Ton Oosterhuis

Velen hebben mij bestraffend toegesproken over mijn pessimistische kijk op het afgelopen jaar. Ze zullen wel gelijk hebben, maar wat leert ons een blik in de toekomst? Bij het begin van het nieuwe jaar wil ik die vraag beantwoorden in een serie over het voorspellen van de toekomst.



Tobias Smollett (1721-1771)

Een blik in de toekomst

Zijn er echt mensen met profetische gaven? Dat is niet ondenkbaar, want nu en dan schrijft iemand voorspellingen op, die na zijn dood volledig door de feiten van de geschiedenis worden bevestigd. Het merkwaardige is dat deze meestal in hun eigen tijd nauwelijks de aandacht krijgen die zij verdienen. Van de gevallen die meer behelzen dan het achteraf beweren dat men 'het altijd al gezegd had', begin ik met een merkwaardig voorbeeld. Het is te vinden in een brief van de Schotse romanschrijver *Tobias Smollett* (1721-1771). Hij vertrouwde een paar maanden voor zijn dood in 1771 (let op het jaartal!) de volgende ontboezeming toe aan het papier:

"In onze Amerikaanse koloniën, kunnen we zeggen, is iedereen republikeins gezind; alleen het eigenbelang en het onvermogen om zelfstandig te

zijn heeft hen tot nu toe behouden voor de kroon van Groot-Britannië, die zij (daar kun je zeker van zijn) bij de eerste de beste gelegenheid zullen afschudden. Toch zou zo'n gebeurtenis volgens mij helemaal niet zo nadelig zijn voor zowel het moederland als de koloniën zelf, aangenomen dat het zou kunnen geschieden zonder schade en bloedvergieten. Maar de huidige stand van wijsheid en gematigheid aan beide zijden maken dat niet erg zeker.

Frankrijk lijkt mij aan de vooravond van belangrijke veranderingen te staan. De wijze waarop ze daar tegenwoordig omgaan met abstracte vraagstukken over godsdienst en politiek, waar de laatste tijd zoveel belangrijke personen zich druk mee bezighouden, is zonder twijfel de koninklijke weg naar waarheid en gerechtigheid. Helaas zal de mensheid eerst door poelen van bloed en ellende moeten waden... Zonder aarzelen kan een revolutie worden voorspeld. Voorwaar, voor zover ik een beeld heb van de stand van zaken in het koninkrijk Frankrijk, kan ik alleen maar geloven dat het huidige despotische systeem stellig niet langer dan twintig jaar kan blijven bestaan... Dat de veranderingen, wanneer die ook plaatsgrijpen, grondig, gewelddadig en bloedig zullen zijn, kunnen we veilig aannemen. Als ik dan nog zal leven, zal ik er voor enige jaren getuige van kunnen zijn hoe de republikeinse principes tijdelijk in Frankrijk de boventoon voeren... Als zo'n revolutie in Frankrijk plaatsvindt, zal het vuur van de oorlog heel Europa in vlam zetten." (*Lewis Melville, The Life and Letters of Tobias Smollett, Londen 1926, pag. 302 ev.*)

Smollett heeft zelf de waarheid van zijn voorspellingen niet beleefd. De Amerikaanse revolutie, die tot de vorming van de Verenigde Staten leidde, begon pas in 1775. En het zou inderdaad bijna twintig jaar duren vóór de bloedige Franse revolutie daadwerkelijk was uitgebroken en heel Europa in vlam zette. Ik ken weinig voorbeelden van zo'n nauwkeurige voorspelling van de toekomst. Volgende week meer hierover.